

Marek K.

Prof. JUDr., CSc.

*Vedúci Katedry občianskeho práva a pracovného práva
Fakulty právnych a správnych štúdií
Vysoké školy finanční a správní, a. s., v Prahe*

Cisko L.

JUDr., PhD.

*Odborný asistent Katedry administratívneho,
finančného a informačného práva
Právnickej fakulty Užhorodskej Národnej Univerzity v Užhorode*

Marek K.

Prof. JUDr., CSc.

*Head of the Department of Civil Law and Labor Law
Faculty of Law and Administrative Studies
University of Finance and Administration, a. s., in Prague*

Cisko L.

JUDr., PhD.

*Assistant professor of Department of Administrative,
Financial and Informative Law
Faculty of Law Uzhhorod National University in Uzhhorod*

K ZMLUVÁM PRÍKAZNÉHO TYPU V ČESKEJ REPUBLIKE PRÍKAZNÁ ZMLUVA, ZMLUVA O SPROSTREDKOVANÍ, ZMLUVA KOMISIONÁRSKA

Anotácia. Príkaznou zmluvou sa príkazník zaväzuje obstarat' záležitosť príkazcu. Príkazník prenecháva príkazcovi všetok úžitok z obstaranej záležitosti. Ustanovenia podľa §§ 2430 až 2444 nového Občianskeho zákonníka o príkaze sa použijú primerane aj na prípady, keď má niekto podľa zmluvy alebo podľa iných ustanovení zákona povinnosť zariadiť záležitosť na účet iného. Zmluvou o sprostredkovaní sa sprostredkovateľ zaväzuje, že záujemcovi sprostredkuje uzavretie určitej zmluvy s treťou osobou a záujemca sa zaväzuje zaplatiť sprostredkovateľovi províziu. Komisionárskou zmluvou sa komisionár zaväzuje obstarat' pre komitenta na jeho účet vlastným menom určitú záležitosť a komitent sa zaväzuje zaplatiť mu odmenu.

Kľúčové slová: právo, občianske právo, nový Občiansky zákonník, zmluva, príkazná zmluva, zmluva o sprostredkovaní, zmluva komisionárska.

1. Úvod a metódy spracovania

V dnešnom príspevku by sme sa chceli venovať právnej úprave zmlúv, ktoré v novom českom Občianskom zákonníku [1] (ďalej tiež "NOZ") patria do celku s názvom Závazky zo zmlúv príkazného typu. Ďalším zmlúvám z tejto skupiny kontraktov sa chceme venovať v niektorom z našich budúcich príspevkov. Podľa NOZ však nebudú môcť všetky osoby zhodne postupovať.

Pri výklade právnych jednaní (právne jednanie nahrádza doteraz vžitý pojem právny úkon) budeme totiž musieť líšiť jednania v právnom styku podnikateľov. V právnom styku podnikateľov sa (okrem výkladu podľa ustanovení §§ 555 až 558 ods. 1 NOZ, ktorý vychádza z obchodnoprávnej úpravy) prihliada podľa výkladového ustanovenia § 558 ods. 2 NOZ na obchodné zvyklosti zachovávané všeobecne, alebo v danom odvetví, ibaže to vylúči dojednanie strán alebo zákon. Ak nie je dojednané iné, platí, že obchodná zvyklosť má prednosť pred ustanovením zákona, ktorý nemá donucovacie účinky (teda pred dispozitívnymi ustanoveniami), inak sa môže podnikateľ zvyklosti dovoliť, ak preukáže, že druhá strana musela určitú zvyklosť poznať a s postupom podľa nej bola oboznámená.

Čo sa týka formy právnych jednaní, každý má právo zvoliť si pre právne jednanie ľubovoľnú formu, ak nie je vo voľbe formy obmedzený dojednaním alebo zákonom. Nadväzujúce ustanovenie podľa § 564 NOZ potom určuje, že ak vyžaduje zákon pre právne jednanie určitú formu, možno obsah právneho jednania zmeniť prejavom vôle v tej istej alebo prísnejšej forme; ak vyžaduje túto formu len dojednanie strán,

možno obsah právneho jednania zmeniť aj v inej forme, ak to dojednanie strán nevyklučuje (táto úprava za bodkočiarkou je obsahovo blízka doterajšej úprave v ustanovení podľa § 272 Obchodného zákonníka).

Úprave zmlúv sa potom v NOZ venujú ustanovenia podľa §§ 1724 až 1784. V ustanovení podľa § 1725 NOZ sa všeobecne určuje, že je zmluva uzavretá, akonáhle si strany dojednávajú jej obsah. V zmysle právneho poriadku je stranám ponechané na vôľu slobodne si zmluvu dojednať a jej obsah určiť. To sa môže javiť zhodné s právnu úpravou predchádzajúcou. Sú tu však aj špeciálne ustanovenia. Zmluvy, ktoré sa uzatvárajú s použitím úprav zmluvných typov, by mali obsahovať tzv. podstatné náležitosti. Cieľom nášho pojednania je vlastne týmto spôsobom vyhodnotiť túto novú právnu úpravu. Použité sú najmä metódy spracovania komparatívne a analytické. Právna úprava je zásadne dispozitívna.

2. Príkazná zmluva

Príkazná zmluva je upravená novým českým Občianskym zákonníkom v ustanoveniach podľa § 2430 a nasl. Pred účinnosťou dnešného Občianskeho zákonníka bola príkazná zmluva obsiahnutá v predchádzajúcom Občianskom zákonníku a pre obchodnoprávne vzťahy bola koncipovaná zmluva mandátna. Mandátnu zmluvu pritom zákonníky kontinentálneho práva neupravovali a neupravujú. Mandátnu zmluvu nepoznal pred vydaním Obchodného zákonníka ani skorší Zákonník medzinárodného obchodu. Zmluvu príkaznú možno všeobecne charakterizovať ako zmluvu o vynaložení úsilia, nie zmluvu o výsledku; z tejto podstaty musíme vychádzať.

Ustanovenie podľa § 2438 ods. 2 Občianskeho zákonníka totiž určuje, že príkazca poskytne odmenu, aj keď výsledok nenastal, ibaže aj bol nezdar spôsobený tým, že príkazník porušil svoje povinnosti. To platí aj v prípade, že splnenie príkazu zmarila náhoda, ku ktorej príkazník nedal podnet. Príkazca zloží na žiadosť príkazníkovi zálohu na úhradu hotových výdavkov a nahradí mu náklady účelne vynaložené pri vykonávaní príkazu, hoci sa výsledok nedostavil. Základné ustanovenie je pomerne stručné. Uvádza, že príkaznou zmluvou sa príkazník zaväzuje obstaráť záležitosť príkazcu. Príkazca poskytne príkazníkovi odmenu, ak bola dohodnutá alebo ak je obvyklá, najmä vzhľadom k príkazcovmu podnikaniu.

Pritom je určené, že ak niekto obstará určité záležitosti ako podnikateľ, má povinnosť, ak bol o obstaranie takejto záležitosti požiadaný, dať druhej strane bez zbytočného odkladu výslovne najavo, či na seba obstaranie záležitosti berie alebo nie; inak nahradí škodu tým spôsobenú. To je významná povinnosť, ktorá je pre podnikateľov stanovená, poskytujúca druhej strane poznatok o tom, či môže alebo nemôže s obstaraním počítať. Táto povinnosť, to jest dať druhej strane bez zbytočného odkladu najavo, sa nevzťahuje na podnikateľov všeobecne, ale na tých podnikateľov, ktorí obstarávajú takéto záležitosti.

Vzťahuje sa to aj na podnikateľov podnikajúcich podľa osobitného predpisu, to jest predovšetkým na advokátov, notárov, exekútorov, daňových poradcov, autorizovaných inžinierov. Pritom táto povinnosť zahŕňa nielen príkaznú zmluvu, ale aj ďalšie zmluvy príkazného typu – sprostredkovateľské, komisionárske, zasielateľské, o obchodnom zastúpení. Pri porušení tejto povinnosti možno využiť ustanovenia o zodpovednosti za škodu tak, ako pri porušení inej povinnosti stanovenej zákonom.

Pri obstaraní záležitosti príkazcu vykonávaním právnych jednaní na základe plnej moci môže ísť napríklad o zastupovanie pred súdmi, stálymi rozhodcovskými súdmi, pri obchodnom jednaní, pri uzatváraní zmlúv a podobne. Tu pôjde zásadne o jednania odplatné. Odplata pri niektorých jednaniach môže byť prítom určená v iných predpisoch; príkladom takéhoto predpisu je vyhláška č. 177/1996 Sb. v úplnom znení – tzv. advokátska tarifa [2].

Typické sú pre využitie tohto zmluvného typu práve zmluvy uzatvárané medzi advokátom a jeho klientom, zmluva medzi vlastníkom a správcom jeho majetku. Patria sem aj zmluvy uzatvárané medzi notármi, patentovými zástupcami, daňovými poradcami či exekútormi a ich príkazníkmi a zmluvy o výkone funkcie člena obchodnej korporácie. Okrem všeobecnej úpravy v Občianskom zákonníku môžu potom zvláštnu úpravu obsahovať iné predpisy (napríklad Zákon o obchodných korporáciách) [3].

K úprave príkazu sú potom osobitnými úpravami aj zmluvné typy: zmluva o sprostredkovaní, zmluva komisionárska, zmluva zasielateľská a zmluva o obchodnom zastúpení. Inou obstarávanou činnosťou môže byť napríklad aj sledovanie pohybu na trhu tovarov a na ňom používaných nezapísaných označení, obstaranie stavebného povolenia a podobne.

Zmluva príkazná nemá predpísanú písomnú formu. Ak je však potrebná plná moc a ak je obsiahnutá priamo v príkaznej zmluve, potom bude príkazná zmluva písomná. Povinnosť uzavrieť zmluvu v písomnej forme môžu pre určené prípady upravovať aj iné predpisy (napríklad Zákon o advokácii). Ak bude príkazcom spotrebiteľ, bude sa zmluvný vzťah riadiť ustanoveniami o spotrebiteľských zmluvách.

Vzhľadom na to, že zmluva o dielo, ako bola predtým v Obchodnom zákonníku koncipovaná, nezahŕňala vykonanie všetkých činností, ale zahŕňala len činnosti hmotne zachytené, využívala sa skôr zmluva mandátna, pri ktorej išlo o zariade-

nie obchodnej záležitosti všeobecne (veľmi široko); pokiaľ sa nedohodol kontrakt inomínatny.

Dnes sa podľa Občianskeho zákonníka použije zmluva o dielo na činnosti, ktoré nemusia byť hmotne zachytené. Určitý rozsah rôznych predmetov plnenia sa bude dať vykonať podľa zmluvy o dielo. Aj tak však bude priestor pre realizáciu zmluvy príkaznej značne široký.

Príkazník plní príkaz poctivo a starostlivo podľa svojich schopností; použije pritom každý prostriedok, ktorý vyžaduje povaha obstarávanej záležitosti, ako aj taký, ktorý sa zhoduje s vôľou príkazcu. Od príkazcových pokynov sa príkazník môže odchyliť, pokiaľ to je nevyhnutné v záujme príkazcu a ak nemôže včas obdržať jeho súhlas. Príkazník prenecháva príkazcovi všetok úžitok z obstaranej záležitosti.

V skoršej úprave mandátnej zmluvy zákon výslovne neriešil, či do rámca mandátových povinností patrí aj upozornenie mandanta na to, že udeľované pokyny nie sú správne alebo vhodné. Túto povinnosť však bolo možné odvodiť z mandátrovej profesijnej zodpovednosti, pri ktorej musel postupovať s odbornou starostlivosťou a jednať v záujme mandanta.

K riešeniu tejto otázky dnes prispieva ustanovenie podľa § 2433 NOZ. Ak obdrží príkazník od príkazcu pokyn zrejme nesprávny, upozorní ho na to a splní taký pokyn len vtedy, keď na ňom príkazca trvá. Príkazník vykonáva obstaranie osobne. Môže si však vykonanie zabezpečiť subdodávateľsky. Príkazná zmluva teda nemá osobný charakter. V tejto situácii nesie príkazník rovnakú zodpovednosť ako pri obstaraní osobnom.

Príkazná zmluva potom môže obsahovať aj výslovne dovolenie toho, aby si príkazník ustanovil náhradníka, alebo môže nastať aj situácia, keď náhradník je nevyhnutne nutný. Ak by príkazník vykonal voľbu náhradníka chybné, potom nesie zodpovednosť za škodu z takejto voľby. Príkazca potom nahradí príkazníkovi škodu, ktorá mu vznikla v súvislosti s plnením príkazu.

Vzťah medzi príkazníkom a jeho náhradníkom bude tiež podriadený príkaznej zmluve. Náhradník pritom plní rovnaké povinnosti ako príkazník. Ak by sa jednalo o substitúciu nedovolenú, potom príkazník zodpovedá príkazcovi tak, akoby príkaz vykonával sám.

Ak sa príkazník zaviazal vykonať príkaz bezplatne, nahradí mu príkazca škodu, ktorú príkazník utrpel pri plnení príkazu náhodou. Príkazníkovi však neprináleží viac, než by mu bolo patrilo ako obvyklá odmena, ktorá by bola dohodnutá. Zmluvne je pritom vhodné dohodnúť, aké veci a informácie odovzdá príkazca príkazníkovi, aj keď môže byť zrejme už z povahy veci, aké veci a informácie sú potrebné príkazcom príkazníkovi odovzdať. Ak nie je zmluvné dojednanie, potom tiež z povahy veci môže plynúť, aké veci a informácie sú súčasťou obstarania príkazníka.

Obdobné ustanovenie, ako mala právna úprava mandátnej zmluvy, týkajúca sa právneho jednanja (predtým právnych úkonov), obsahuje aj následne uvedené ustanovenie v právnej úprave zmluvy príkaznej (§ 2439 NOZ). Ak vyžaduje obstaranie záležitosti, aby príkazník za príkazcu právne jednal, vystaví príkazca príkazníkovi včas plnú moc.

Ak nie je plná moc v zmluve obsiahnutá, nenahrádza ju dohodnuté prevzatie povinnosti príkazcu jednať v mene príkazníka; to platí aj v prípade, že tretia osoba, s ktorou príkazník právne jedná, o tejto povinnosti vie.

V priebehu obstarávania záležitosti príkazník podá príkazcovi na jeho žiadosť správy o postupe plnenia príkazu a prevedie na príkazcu úžitok z vykonávaného príkazu; po vykonaní príkazu predloží príkazcovi vyúčtovanie. Ak príkazca o správu nepožiadala, podá ju príkazca vtedy, ak by došlo k zmene pôvodných okolností a tiež najmä vtedy, pokiaľ by sa javilo potrebné odchyliť sa od pôvodného príkazu.

Príkazník však môže žiadať po príkazcovi zálohu. Rozlišuje sa pritom záloha na úhradu výdavkov (napríklad na cestovné a poplatky) a záloha na odmenu. Nie je pritom vylúčené poskytnutie zálohy aj opakovane. Zálohy musia byť pochopiteľne vyúčtované. Túto problematiku je vhodné zmluvne upraviť.

Záväzky z príkaznej zmluvy zanikajú pochopiteľne všeobecnými spôsobmi zániku záväzkov (žiaduce je najmä včasné a riadne plnenie); Občiansky zákonník pozná potom aj spôsoby špeciálne. Podľa Občianskeho zákonníka môže príkazca zmluvu kedykoľvek vypovedať. Výpoveď nemusí byť akokoľvek odôvodnená. Príkazník môže príkaz vypovedať najskôr ku koncu mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bola výpoveď doručená.

A príkazník vypovie príkaz pred obstaraním záležitosti, ktorou bol zvlášť poverený, alebo s jej obstaraním začal podľa všeobecného poverenia, nahradí škodu z toho vyplývajúcu podľa všeobecných ustanovení. Záväzok z príkazu zaniká smrťou príkazcu aj smrťou príkazníka. Obdobne to platí pre prípad, ak zanikne právnická osoba bez právneho nástupcu.

Príkazca môže príkaz odvolať "podľa ľubovôle" (§ 2443 NOZ). Zákon určuje, že potom nahradí príkazníkovi náklady, ktoré do tej doby mal a škodu, pokiaľ ju utrpel, ako aj časť odmeny primeranú vynaloženej námahe príkazníka. Pri zániku príkazu odvolaním, výpoveďou, alebo smrťou zariadi príkazník všetko, čo neznesie odklad, kým príkazca alebo jeho právny nástupca neprejaví inú vôľu. Tým sa oprávnené šetria záujmy príkazcu, na strane ktorého by inak tieto jeho oprávnené záujmy mohli byť poškodené.

Povinnosť zariadiť všetko čo neznesie odklad, je výslovne upravené len pre prípady zániku príkazu odvolaním, výpoveďou alebo smrťou príkazcu. Splnomocnenec podľa plnomocenstva má pritom povinnosť na neodkladné jednanie len v prípadoch smrti splnomocniteľa a vypovedania splnomocnenia zastúpeným. Povinnosť príkazníka a splnomocnenca a prípady, na ktoré sa vzťahujú možno však upraviť zmluvne.

Treba si všimnúť, že pri odvolaní príkazu príkazcom hradí tento aj časť odmeny primeranú vynaloženej námahe príkazníka. Pri výpovedi danej príkazníkom primeranú odmenu zákon výslovne neurčuje. Bolo by však zrejme možné zmluvne upraviť, za akých podmienok by takáto úhrada možná bola. Okrem všeobecných a osobitných spôsobov zániku záväzkov určených v Občianskom zákonníku, je potrebné pamätať na situácie určené inými právnymi predpismi, napríklad v zákone o insolvenčnom konaní. V predpokladaných prípadoch, je tu totiž upravený "zánik príkazov a plných mocí".

Posledné ustanovenie pod nadpisom Príkaz (§ 2444 NOZ) potom predvída primerané použitie ustanovení o príkaze na prípady, keď má niekto podľa zmluvy alebo podľa iných ustanovení zákona povinnosť zariadiť záležitosť na účet iného. Pri rekodifikačných legislatívnych prácach sa posudzovalo, či by mandátnu zmluvu upravenú v Obchodnom zákonníku bolo možné zo zákonného textu "vypustiť" a "vystačiť" si len s úpravou príkaznej zmluvy. Zvažované riešenie bolo prijaté a zdá sa, že absencia zmluvného typu mandátnej zmluvy nebude negatívne pociťovaná.

3. Zmluva o sprostredkovaní

Podľa dôvodovej správy nahrádza zmluva o sprostredkovaní doterajší zmluvný typ, ktorý Občiansky zákonník upravil ako zmluvu o obstaraní veci (jedná sa o úpravu z pôvodnej koncepcie Občianskeho zákonníka ako kódexu o službách). Úprava sa inšpiruje Obchodným zákonníkom (§ 642 a nasl.) s prihliadnutím k niektorým tradičným úpravám [4; 5; 6].

Zmluvou o sprostredkovaní sa sprostredkovateľ zaväzuje, že záujemcovi sprostredkuje uzavretie určitej zmluvy s treťou osobou a záujemca sa zaväzuje zaplatiť sprostredkovateľovi

províziu. Ak je už pri uzavretí zmluvy, ktorou sa jedna strana zaväzuje obstarat' druhej strane príležitosť k uzavretiu zmluvy s treťou osobou, z okolností zrejme, že za obstaranie bude požadovaná odmena, má sa za to, že bola uzavretá zmluva o sprostredkovaní.

Podstatné náležitosti možno výpočtom uviesť takto: záväzok sprostredkovateľa k sprostredkovaniu uzavretia zmluvy, uvedenie určitej (sprostredkúvanej) zmluvy, ktorá má byť uzatvorená, záväzok záujemcu zaplatiť sprostredkovateľovi províziu. Nemusí však byť sprostredkované uzavretie určitej zmluvy, ale môže byť obstaraná len príležitosť k uzavretiu zmluvy. Napriek tomu ak bude zrejme, že bude požadovaná odmena, aj tu pôjde o uzavretí zmluvy o sprostredkovaní.

Z dikcie textu zákona vyplýva, že ide o odplatnú zmluvu medzi sprostredkovateľom a záujemcom, ktorá sa vzťahuje na jednorazové, popriprade aj opakované plnenie, ale nie na priebežnú činnosť. K priebežnej činnosti by sa vzťahovala právna úprava zmluvy o obchodnom zastúpení. Na strane sprostredkovateľskej zmluvy je možné povinnosti sprostredkovateľa dohodnúť rôznym spôsobom. Je však potrebné vymedziť predmet sprostredkovania. Presné vymedzenie predmetu sprostredkovania je rozhodujúce. Ide o zmluvný typ veľmi široko založený, a to vo vzťahu ku sprostredkovaným zmluvám aj vo vymedzení činnosti sprostredkovania.

Sprostredkovateľ v konkrétnom prípade môže napríklad sprostredkovať iba obstaranie príležitosti k uzavretiu zmluvy. Sprostredkovateľ sa pritom zaväzuje vyvíjať činnosť. Ak sa takto chová a sprostredkovaná zmluva napriek tomu nie je uzavretá, nedošlo tým k porušeniu jeho povinnosti podľa zmluvy o sprostredkovaní a má právo na províziu. Pisomnú formu oboch zmlúv možno len odporučiť, bude tak dokumentovaný obsah dojednania strán.

Podľa tradičnej judikatúry, ak bola sľúbená sprostredkovateľovi odmena a docielí predaj nehnuteľnosti za určitú cenu, má na ňu nárok, ak došlo k zmene nehnuteľnosti, iba vtedy, ak bola hodnota zamenenej veci rovnocenná stanovenej predajnej cene (Vážný 2872). Pre nárok sprostredkovateľa na odmenu potom stačí, že zmluvné strany prejavili súhlasnú vôľu, že uzatvárajú sprostredkovateľský obchod. Je jedno, že k uskutočneniu obchodu nedošlo prietáhom jednej zo strán (Vážný č. 3630).

Podľa ustanovenia § 2446 NOZ majú strany vzájomnú informačnú povinnosť. Sprostredkovateľ je povinný bez zbytočného odkladu oznamovať záujemcovi okolnosti dôležité pre jeho rozhodovanie o uzavretí sprostredkúvanej zmluvy. Ide napríklad o okolnosti, ktoré sa môžu týkať budúceho zmluvného partnera. Záujemca je potom povinný oznamovať sprostredkovateľovi skutočnosti, ktoré majú pre neho rozhodný význam pre uzatvorenie tejto zmluvy. Môžu to byť inter alia aj skutočnosti vo vzťahu k budúcej dobe plnenia povinností zo sprostredkovateľskej zmluvy aj sprostredkovaných zmlúv a účelu uzavretia tejto zmluvy.

Provízia je podľa § 2447 ods. 1 NOZ splatná dňom uzavretia sprostredkúvanej zmluvy; ak bola táto zmluva uzavretá s odkladacou podmienkou, je provízia splatná až splnením podmienky. Ak však bolo podľa § 2447 ods. 2 NOZ dohodnuté, že sprostredkovateľ pre záujemcu obstará príležitosť uzavrieť s treťou osobou zmluvu s určitým obsahom, je provízia splatná už obstaraním príležitosti.

Ustanovenie § 2447 ods. 1 NOZ nehovorí o vzniku nároku (ako upravoval Obchodný zákonník) na províziu, ale o jej splatnosti. Provízia je splatná hneď, ako je uzavretá zmluva, ktorá je predmetom sprostredkovania. V prípade, že je medzi zmluvnými stranami v zmluve dohodnutá odkladacia podmienka a provízia je splatná až jej splnením, možno dojednať aj postupné splácanie provízie v súlade s platobnými podmienkami, prípadne tiež najneskorší termín pre

splatenie celej provízie. Môže vak byť dohodnuté len obstaranie príležitosti.

Ak bolo podľa ustanovenia § 2447 ods. 2 NOZ dohodnuté len obstaranie príležitosti, potom je provízia splatná už obstaraním tejto príležitosti uzavrieť s treťou osobou zmluvu s určitým obsahom. Je možné dohodnúť, že provízia patrí už pri obstaraní príležitosti k uzavretiu zmluvy alebo pri jej uzavretí alebo tiež, že na ňu vznikne právo, až ešte len tretia osoba splní povinnosť zo sprostredkovanej zmluvy. Ak bolo dohodnuté, že právo na províziu vznikne, až tretia osoba splní povinnosť zo sprostredkovanej zmluvy, potom je potrebné splnenie tejto povinnosti.

Záujemca zaplatí províziu aj vtedy, keď záväzok tretej osoby voči záujemcovi zanikol alebo sa splnenie záväzku tretej osoby oddialilo z dôvodov, za ktoré zodpovedá záujemca. Ak je základom pre určenie výšky provízie rozsah plneného záväzku tretej osoby, započítava sa do tohto základu aj plnenie neuskutočnené z dôvodov, za ktoré zodpovedá záujemca. Rozsah dohodnutého záväzku je potrebné presne vymedziť. Výška odmeny sa riadi predovšetkým zmluvným dojednaním. Ak nedošlo k dohodnutiu výšky odplaty, platí výška obvyklá na strane obdobných zmlúv (môže mimo iného záležať na obchodnom odvetví).

Nárok na úhradu nákladov (napríklad cestovné výdavky), ak bola provízia dohodnutá, má sprostredkovateľ popri províziu len vtedy, ak to bolo výslovne dohodnuté. Inak sa má za to, že provízia zahŕňa aj náklady. Ak by však provízia dohodnutá nebola, sprostredkovateľ má na náhradu nákladov právo. Nárok na províziu podľa ustanovenia § 2450 NOZ nevzniká, ak je sprostredkovateľ v rozpore so zmluvou činný pre druhú stranu sprostredkovanvej zmluvy. To platí aj o úhrade nákladov.

Ak činnosť pre druhú stranu sprostredkovanvej zmluvy nie je v rozpore so zmluvou, potom sa na takúto činnosť toto ustanovenie nevzťahuje a sprostredkovateľ má právo na províziu aj na úhradu nákladov.

Judikatura prvej Československej republiky k tomu uviedla, že pokiaľ nebolo nič iné dohodnuté a nevylučujú sa navzájom záujmy strán, ktorých má sprostredkovateľ dbať, nie je mu zabránené, aby neprijal príkaz od oboch strán a dal si od oboch sľúbiť odmenu, takže keď obe strany použili jeho služby, môže spravidla žiadať od každej celú odmenu s ňou dohodnutú (Vážny 8359).

Sprostredkovateľ pre záujemcu uschová doklady nadobudnuté v súvislosti so sprostredkovateľskou činnosťou po dobu, počas ktorej môžu byť významné pre ochranu záujmov záujemcu – pozri ustanovenie podľa § 2451 NOZ.

Zákon teda ukladá sprostredkovateľovi povinnosť uschovať pre potrebu záujemcu doklady, ktoré nadobudol v súvislosti so sprostredkovateľskou činnosťou, a to po dobu, počas ktorej môžu byť tieto doklady významné pre ochranu záujmov záujemcu. Pretože táto povinnosť platí pochopiteľne aj po splnení záväzku zo sprostredkovateľskej zmluvy tak, aby sa vylúčili eventuálne spory o tom, kedy sa končí doba, kedy sú doklady ešte významné, možno tu dať prednosť prípadnej dohode o jej dĺžke pri uzavretí zmluvy. Doba, počas ktorej môžu byť tieto doklady významné (napríklad vzhľadom k trvaní záručných alebo premlčacích lehôt) sa bude líšiť podľa povahy týchto dokladov a podľa predmetu sprostredkovanej zmluvy.

Sprostredkovateľ nesmie navrhnúť záujemcovi uzavretie zmluvy s osobou, o ktorej má dôvodnú pochybnosť, či povinnosti zo sprostredkovanej zmluvy riadne a včas splní, alebo o ktorej vzhľadom na okolnosti takú pochybnosť mať mal. Ak o to požiada záujemca, oznámi mu sprostredkovateľ údaje potrebné na posúdenie dôveryhodnosti osoby, s ktorou mu uzavretie zmluvy navrhuje. To určuje ustanovenie podľa § 2452 NOZ.

Sprostredkovateľ neručí za plnenie záväzku tretích osôb, s ktorými sprostredkoval uzavretie zmluvy (ručenie za splnenie záväzku tretích osôb však môže byť prípadne dojednané, to však nebude typické); nesmie však navrhovať záujemcovi uzavretie zmluvy s osobou, o ktorej má dôvodnú pochybnosť, či povinnosti zo sprostredkovanej zmluvy riadne a včas splní, alebo o ktorej vzhľadom na okolnosti takú pochybnosť mať mal. Takéto pochybnosti môže napríklad získať pri plnení povinností tretích osôb v predchádzajúcich prípadoch.

Zákon teda zakazuje sprostredkovateľovi navrhovať uzavretie zmluvy s osobou, o ktorej by mal vedieť (napríklad z iných obchodných prípadov, ktoré s ňou uskutočnil), že ohľadne splnenia jej záväzkov je dôvodná pochybnosť. Porušenie povinnosti všeobecne je pritom sankcionované možnosťou uplatňovať náhradu škody. Sprostredkovateľ je pritom povinný, ak ho o to požiada záujemca, oznámiť záujemcovi údaje potrebné podľa poslednej vety tohto ustanovenia zákona. Záväzok v súlade s ustanovením podľa § 2453 NOZ zaniká, ak nie je sprostredkovaná zmluva uzatvorená v dohodnutej dobe. Ak nie je doba dohodnutá, môže ktorákolvek strana záväzok zrušiť oznámením druhej strane.

Ak teda je v zmluve o sprostredkovaní dohodnutá doba, v ktorej má dôjsť k uzavretiu sprostredkovanej zmluvy, záväzok zaniká, ak zmluva, ktorá je predmetom sprostredkovania, nie je uzavretá v tejto dobe, určenej v zmluve o sprostredkovaní. Ak nie je doba určená, môže ktorákolvek strana zmluvný vzťah ukončiť oznámením vykonaným druhej strane. Tým, že to oznámi druhej strane, dôjde k zrušeniu záväzku. Ide o jednostranné právne jednanie. Záväzok zaniká oznámením druhej strane.

Tento otázke doby sa venovala aj judikatura z I. Československej republiky. Stanovila, že sprostredkovateľská zmluva o predaji stroja, ktorá nebola časovo obmedzená ani odvolaná, môže byť sprostredkovateľom plnená aj po dlhšiu dobu (Vážny 4049).

Právu sprostredkovateľa na províziu nie je na ujmu, ak bola zmluva, ku ktorej sa vzťahovala činnosť sprostredkovateľa, uzavretá alebo splnená až po zániku záväzku zo sprostredkovateľskej zmluvy – pozri ustanovenie podľa § 2454 NOZ.

Podľa tohto znenia ustanovenia ak sprostredkovateľ splnil svoj záväzok, potom vzniká práva sprostredkovateľa na províziu nebráni skutočnosť, že až po zániku záväzku zo zmluvy o sprostredkovaní je s treťou osobou uzavretá zmluva, prípadne splnená zmluva, na ktorú sa vzťahovala jeho sprostredkovateľská činnosť. Podmienkou však je, že k uzavretiu zmluvy došlo po skôr vyvíjanej činnosti sprostredkovateľa. Ide o riešenie, ktoré sa osvedčilo už podľa právnej úpravy vykonanej Obchodným zákonníkom.

4. Zmluva komisionárska

Základné ustanovenie podľa § 2455 NOZ určuje, že komisionárskou zmluvou sa komisionár zaväzuje obstarat' pre komitenta na jeho účet vlastným menom určitú záležitosť a komitent sa zaväzuje zaplatiť mu odmenu. Nový český Občiansky zákonník recipuje s drobnými korektúrami úpravu Obchodného zákonníka, ktorý zodpovedal európskym štandardom [7; 8; 9].

Komisionárska zmluva je klasickým zmluvným typom zmluvy, ktorý je upravený vo všetkých právnych poriadkoch kontinentálnej Európy. Bola obsiahnutá tiež v Obchodnom zákonníku a rovnako tak v zrušenom Zákonníku medzinárodného obchodu, na ktorý celkom zreteľne nadväzuje.

Svojimi podstatnými náležitosťami sa odlišuje komisionárska zmluva od iných zmlúv, napríklad od zmluvy o sprostredkovaní, zasielateľskej zmluvy a zmluvy o obchodnom zastúpení.

Podstatnými náležitosťami komisionárskej zmluvy sú: presné určenie zariadenej záležitosti, záväzok komisionára zariadiť vlastným menom pre komitenta a na jeho účet záležitosť, záväzok komitenta k odplate. Komisionár je z jednanja zviazaný sám, komisionár je povinný pri zariadení záležitosti jednat' s potrebnou odbornou starostlivosťou podľa pokynov komitenta. Možno len odporučiť, aby pokyny a podmienky zariadenia určitej obchodnej záležitosti boli pokiaľ možno čo najpresnejšie vymedzené (pisomnú formu možno len odporučiť).

Komisionár je povinný chrániť jemu známe záujmy komitenta súvisiace so zariadením záležitosti a oznámiť mu všetky okolnosti, ktoré môžu mať vplyv na zmenu komitentových príkazov. Poistenie je komisionár povinný obstarat', len keď to určuje zmluva, alebo keď k tomu dostal príkaz od komitenta, a to na účet komitenta. Správy o zariadení záležitosti je komisionár povinný podávať spôsobom určeným v zmluve, inak na výzvu komitenta.

Situácia, kedy sa komisionár bude potrebovať od vymedzenia v zmluve odchyliť v zákonom vymedzenom rozsahu, nemožno úplne vylúčiť. Od pokynov komitenta sa môže komisionár odchyliť, ak je to v záujme komitenta a keď si nemôže vyžiadať jeho včasný súhlas; inak komitent nemusí uznať jednanie za vykonané na svoj účet, ak odmietne účinky jednanja pre seba bez zbytočného odkladu po tom, čo sa o obsahu jednanja dozvedel.

Komisionár sa môže od pokynov komitenta odchyliť, avšak len keď je to v záujme komitenta a nemôže si vyžiadať jeho včasný súhlas. Pri porušení tejto povinnosti nemusí komitent uznať jednanie za uskutočnené na svoj účet, ak účinnosť jednanja pre seba odmietol bez zbytočného odkladu po tom, čo sa o obsahu jednanja dozvedel. Toho si musí byť komitent vedomý a rozhodnúť sa, či jednanie odmietne (a to bez odkladu) alebo nie. Z konania komisionára nevznikajú komitentovi vo vzťahu k tretím osobám ani práva, ani povinnosti. Komisionár síce jedná na účet komitenta, ale jedná vo vlastnom mene.

Podľa ustanovenia § 2458 NOZ, ak obstará komisionár záležitosť komitenta za výhodnejších podmienok, než aké mu komitent určil, náleží prospech len komitentovi. Toto ustanovenie je vyjadrením skutočnosti, že komisionár obstaráva záležitosť komitentovi a v jeho prospech. Ak sa teda komisionárovi podarí obstarat' záležitosť za výhodnejších podmienok, prospech náleží komitentovi. Pre tento prípad je potom možné dojednať, že komisionárovi prináleží vyššia odmena.

Nadväzujúce ustanovenie podľa § 2459 NOZ určuje, že ak komisionár vec predal za nižšiu cenu, než akú určil komitent, nahradí mu rozdiel v cene. To neplatí, ak preukáže, že predaj za určenú cenu nemohol byť vykonaný a že predajom veci odvrátil škodu komitentovi hroziacu. Ak komisionár kúpil vec za vyššiu cenu, než akú určil komitent, môže komitent odmietnuť kúpu, akoby sa nebola stala na jeho účet, ak sa mu komisionár zároveň s podaním správy o kúpe nezaviazal zaplatiť rozdiel v cene. Ak komitent neodmietne kúpu bez zbytočného odkladu po obdržaní správy o kúpe, platí, že ju schválil.

Ak sa komisionárska zmluva používa k predaju veci, musí komisionár rešpektovať pokyn komitenta určujúci predajnú cenu. Ak by vec predal komisionár za cenu nižšiu, musel by komitentovi rozdiel v cene hradiť. Výnimku tvoria situácie, kedy komisionár preukáže, že za určenú cenu nemohol byť predaj uskutočnený a tovar musel byť predaný, pretože predajom sa odvrátila škoda hroziacej komitentovi. Takýto prípad by mohol nastať najmä vtedy, ak by sa začal tovar kaziť. Vtedy by komisionár rozdiel v cene nehradil.

Pri kúpe tovaru pre komitenta postupuje komisionár podľa pokynov komitenta a vykonáva kúpu za stanovenú cenu. Ak by cena pri kúpe prevýšila cenu, ktorú stanovil komitent, môže

komitent kúpu odmietnuť. Odmietnuť by ju nemohol, ak by sa mu komisionár zaviazal hradiť cenový rozdiel. Záväzok je vhodné formulovať písomne a mal by byť obsiahnutý buď v správe o takejto kúpe alebo už vopred v zmluve. Iná situácia by potom nastala, ak by komisionár podal komitentovi správu o takejto kúpe a o vyššej cene a komitent by takúto správu po jej obdržaní bez zbytočného odkladu neodmietol. Potom platí, že takúto kúpu schválil.

Komisionár chráni komitentove záujmy, ktoré pozná a upovedomí ho o každej okolnosti, ktorá môže mať vplyv na zmenu komitentovho príkazu. Komisionár upovedomí komitenta o plnení jeho príkazu. Po obstaraní záležitosti vykoná vyúčtovanie, postúpi komitentovi práva nadobudnuté v súvislosti s obstaraním záležitosti a vydá mu všetko, čo pri tom získal – pozri ustanovenie podľa § 2460 NOZ. Okrem ochrany záujmov komitenta je komisionárovi uložená tiež notifikačná povinnosť. Pretože je komisionár povinný chrániť jemu známe záujmy a nie záujmy, ktoré majú byť známe, možno odporučiť komitentom, aby svoje osobitné záujmy komisionárovi oznámili, a to najlepšie v zmluve.

Po zariadení záležitosti je komisionár povinný o výsledku podať komitentovi správu a vykonať vyúčtovanie. Komisionár je ďalej povinný bez zbytočného odkladu previesť na komitenta práva získané pri zariadení záležitosti a vydať mu všetko, čo pritom získal a komitent je povinný to prevziať. V správe komisionár označí osobu, s ktorou zmluvu uzavrel. Ak sa tak stane, nemôže komitent uplatniť svoje práva proti komisionárovi ako zviazanému z tejto zmluvy.

Ak tak neurobí, je potom komitent oprávnený vymáhať nárok na plnenie povinnosti zo záväzku z tejto zmluvy voči komisionárovi priamo. Je teda v záujme komisionára v správe o vykonaní príkazu osobu, s ktorou na účet komitenta zmluvu uzavrel, uviesť. Ak to nie je v zmluve vylúčené, je komisionár povinný použiť na splnenie zmluvy iné osoby, ak nemôže svoj záväzok splniť sám. Ani komisionárska zmluva nemá zo zákona výlučne osobný charakter. Komisionár je teda povinný plniť záväzok sám a až pokiaľ ho sám nemôže splniť, je povinný použiť iné osoby.

Zákonná formulácia pritom nestanovuje len možnosť komisionára použiť iné osoby, ale určuje to priamo ako povinnosť. Použitím inej osoby nie je dotknutá všeobecná zodpovednosť komisionára pre prípad nespĺnenia povinnosti zo zmluvy. Ak pritom podľa ustanovenia § 2463 NOZ komisionár porušil príkaz komitenta ohľadom osoby, s ktorou sa mala zmluva uzavrieť, ručí za splnenie povinnosti osobou, s ktorou zmluvu uzavrel.

Komitent teda môže od komisionára požadovať plnenie treťou osobou, len ak poruší komisionár príkaz komitenta ohľadom osoby, s ktorou mala byť zmluva uzatvorená, a to z titulu ručenia. V takom prípade sa tu uplatní zákonná právna úprava ručenia. Ak by bol dojednaný záväzok ručenia komisionára aj pre iný prípad, je to všeobecne možné.

K veciam zvereným komisionárovi na predaj má komitent vlastnícke právo, dokiaľ ho nenadobudne tretia osoba. Vlastnicke právo k veciam získaným pre komitenta nadobúda komitent už ich odovzdaním komisionárovi. Komisionár k týmto veciam vlastnícke právo vôbec nenadobúda. Režim vlastníckeho práva k zverenej veci je daný samotnou podstatou právneho vzťahu medzi komisionárom a komitentom. Špeciálna úprava sa týka pohľadávky zo zmluvy, "ktorú komisionár pre komitenta uzavrel"; hľadá sa na ňu vo vzťahu komitenta ku komisionárovi alebo jeho veriteľovi ako na pohľadávku komitenta – pozri ustanovenie podľa § 2464 NOZ.

Po dobu, kedy má komisionár pri sebe veci prevzaté od komitenta alebo pre komitenta, má povinnosti ako skladovateľ. Ak hrozí na veci škoda alebo opomenie komitent s vecou naložiť, hoci bol na to povinný, môže komisionár vec pre-

dať podľa ustanovenia § 2428 NOZ. Komisionár má potom zádržné právo, a to k veci, kým sa u neho nachádza alebo kým s ňou môže inak nakladať, zádržné právo slúži na zabezpečenie dlhov vyplývajúcich zo zmluvy. Zádržné právo podľa ustanovenia § 2465 NOZ má komisionár len k veci, a to pokým má vec u seba alebo s ňou môže inak nakladať (napríklad plní povinnosti skladovateľa).

Skladovateľ má pritom povinnosti určené v ustanoveniach podľa §§ 2415 až 2428. Zaväzuje sa prevziať vec tak, aby ju uložil a opatroval. Skladovateľ vec prevezme a jej prevzatie písomne potvrdí. Skladovateľ veci uloží oddelene od ostatných skladovaných vecí s označením, že ide o veci ukladateľa (tu komitenta). Podľa ustanovenia § 2421, pokiaľ ide o skladovanú vec, potom ju skladovateľ poistí nielen, ako to bolo dohodnuté, ale aj vtedy, ak to zodpovedá zvyklostiam.

Ak osoba, s ktorou komisionár uzavrel zmluvu pri zariadení záležitosti, poruší svoje záväzky, je komisionár povinný na účet komitenta splnenie týchto záväzkov vymáhať, alebo ak s tým komitent súhlasí, postúpiť mu práva zodpovedajúce týmto záväzkom. Pri neplnení treťou osobou je teda vymáhanie splnenia záväzkov povinnosťou komisionára. Môže však požiadať komitenta, aby práva prevzal, a ten tak môže urobiť.

Pre príklad prevzatia uveďme situáciu, keď tretia osoba, ktorá neplní komisionárovi svoje záväzky včas a riadne, má ďalšie priame vzťahy s komitentom a priame vymáhanie komitentom sa môže javiť pružnejšie. Ak nastane podľa ustanovenia § 2467 NOZ situácia, kedy komisionár, a to z príčin na svojej strane, nemôže sám zariadiť, aby tretia osoba komitentovi plnila, potom môže komitent sám požadovať od tretej osoby plnenie, ktoré mu komisionár obstaral. Nie je to jeho povinnosť; ako sme už uviedli, môže však mať k tretej osobe prípadne aj ďalší priamy vzťah a javí sa mu vhodné tohto oprávnenia využiť.

Ak výška odplaty pre komisionára nebola dohodnutá, príslúcha mu odplata primeraná uskutočnenej činnosti a dosiahnutému výsledku (s prihliadnutím na odplatu obvykle poskytovanú za obdobnú činnosť v dobe uzavretia zmluvy). Treba pritom vziať do úvahy, že komisionárska zmluva nie je podľa zákona "zmluva o úsilí", ale je zmluvou o výsledku. Komisionárovi vzniká zásadne nárok na odplatu, len čo splní svoje zmluvné povinnosti.

Dohodnutie odplaty nie je povinným obsahom zmluvy, bude však obvyklé. Vzhľadom k dispozitívnosti úpravy bude obvyklé aj dohodnutie postupnej odplaty. Ak výška odplaty dohodnutá nie je, je opäť (ako pri iných zmluvách) isté nebezpečenstvo pohybu cenových hladín v čase medzi uzavretím zmluvy a právom na výšku odplaty zo zákona, to jest po dosiahnutom výsledku. Zároveň s odplatou je komitent povinný uhradiť komisionárovi náklady, ktoré komisionár užitočne vynaložil pri plnení svojho záväzku a oslobodiť komisionára od povinností, ktoré pri plnení zmluvy prevzal.

Považujeme za vhodné, aby aj keď to nie je predpísané, zbavenie komisionárom prevzatých povinností malo písomnú formu. Bude tak lepšie dokumentovateľné. Pretože sa záleži-

tosť obstaráva pre komitenta, má tento právo disponovať svojím príkazom a prípadne ho odvolať. Môže tak však urobiť len do doby, než vznikne záväzok komisionára voči tretej osobe.

5. Záver

Záverom môžeme povedať, že pri sprostredkovaní aj komisii recipoval NOZ už osvedčenú úpravu. Špecifiká daného zmluvného vzťahu je vhodné upraviť v konkrétnom zmluvnom dojednaní.

V právnom styku podnikateľov sa (okrem výkladu podľa ustanovení §§ 555 až 558 ods. 1 NOZ, ktorý vychádza z obchodnoprávnej úpravy) prihliada podľa výkladového ustanovenia § 558 ods. 2 NOZ na obchodné zvyklosti zachovávané všeobecne, alebo v danom odvetví, pokiaľ to vylúči dojednanie strán alebo zákon. Ak nie je iné dojednanie, platí, že obchodná zvyklosť má prednosť pred ustanovením zákona, ktorý nemá donucovacie účinky (teda pred dispozitívnymi ustanoveniami), inak sa môže podnikateľ zvyklosti dovoliť, ak preukáže, že druhá strana musela určitú zvyklosť poznať a s postupom podľa nej bola oboznámená.

Pritom je určené, že ak niekto určitú záležitosť obstará ako podnikateľ, má povinnosť, ak bol o obstaranie takejto záležitosti požiadaný, dať druhej strane bez zbytočného odkladu výslovne najavo, či na seba obstaranie záležitosti berie alebo nie; inak nahradí škodu tým spôsobenú. To je významná povinnosť, ktorá je pre podnikateľov stanovená, poskytujúca druhej strane poznatok o tom, či môže alebo nie s obstaraním počítať.

Táto povinnosť, to jest dať druhej strane bez zbytočného odkladu najavo, sa nevzťahuje na podnikateľov všeobecne, ale na takých podnikateľov, obstarávajúcich takéto záležitosti. Vzťahuje sa to aj na podnikateľov podnikajúcich podľa osobitného predpisu, to jest hlavne na advokátov, notárov, exekútorov, daňových poradcov, autorizovaných inžinierov. Pritom táto povinnosť zahŕňa nielen príkaznú zmluvu, ale aj ďalšie zmluvy príkazného typu – sprostredkovateľské, komisionárske, zasielateľské, o obchodnom zastúpení.

Pri sprostredkovateľskej zmluve je možné povinnosti sprostredkovateľa dohodnúť rôznym spôsobom. Je však potrebné vymedziť predmet sprostredkovania. Presné vymedzenie predmetu sprostredkovania je rozhodujúce. Ide o zmluvný typ veľmi široko založený, a to vo vzťahu ku sprostredkovaným zmluvám aj vo vymedzení činnosti sprostredkovania.

Sprostredkovateľ v konkrétnom prípade môže napríklad sprostredkovať iba obstaranie príležitosti k uzavretiu zmluvy. Sprostredkovateľ sa pritom zaväzuje vyvíjať činnosť. Ak sa takto správa a sprostredkovaná zmluva napriek tomu nie je uzavretá, nedošlo tým k porušeniu jeho povinnosti podľa zmluvy o sprostredkovaní a má právo na províziu.

Od pokynov komitenta sa môže komisionár odchýliť, ak je to v záujme komitenta a keď si nemôže vyžiadať jeho včasný súhlas; inak komitent nemusí uznať jednanie za vykonané na svoj účet, ak odmietne účinky jednania pre seba bez zbytočného odkladu po tom, čo sa o obsahu jednania dozvedel.

Zoznam použitých zdrojov:

1. Zákon č. 89/2012 Sb. – *Občiansky zákoník* v platnom znení. Chceme poznamenať, že nadobudnutím účinnosti nového Občianskeho zákonníka dňa 1. januára 2014, došlo v Českej republike k zrušeniu zákona č. 513/1991 Sb. – *Obchodní zákoník*.
2. Vyhláška Ministerstva spravodlnosti o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) č. 177/1996 Sb.
3. Zákon č. 90/2012 Sb. – Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).
4. BĚLOHLÁVEK, A. J.: Vzor smlouvy o zprostředkování. Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví. Nakladatelství C. H. Beck, s.r.o., Praha. 5/1993, str. 176 a nasl., ISSN 1210-6410.
5. MAREK, K.: Smlouva o zprostředkování a smlouva o obchodním zastoupení. Obchodní právo: časopis pro obchodně právní praxi. Wolters Kluwer ČR, a.s., Praha. 5/1997, ISSN 1210-8278.
6. NESNÍDAL, J.: Smlouvy obstaravatelského typu: Smlouva o zprostředkování. Ekonom. Economica, a.s., Praha. 7/1993.

7. MAREK, K.: Smlouva mandátní a smlouva komisionářská v Obchodním zákoníku. Právní obzor: teoretický časopis pre otázky štátu a práva. Ústav štátu a práva SAV, Bratislava. 3/1993, str. 262 a nasl., ISSN 0032 – 6984.
8. NĚMCOVÁ, M.: Smlouvy o obchodování s cennými papíry. Právní rádce: měsíčník hospodářských novin. *Economia*. Praha. 5/1994, str. 17 a nasl., ISSN 1210 – 4817.
9. ŠVARC, Z.: Mandátní smlouva, komisionářská smlouva, smlouva o zprostředkování, smlouva o obchodním zastoupení. *Ekonomický a právní poradce podnikatele*. Praha. 10 a 11/1995.

ДО ДОГОВОРУ РОЗПОРЯДЧОГО ТИПУ В ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ РОЗПОРЯДЧИЙ ДОГОВІР, ДОГОВІР ПОСЕРЕДНИЦТВА, ДОГОВІР ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Анотація. В даній статті зосереджуємо увагу на правовому регулюванні договорів, яке в новому цивільному кодексі Чеської Республіки належить до розділу «Зобов'язання договорів розпорядчого типу». За розпорядчим договором замовник зобов'язується придбати замовлення замовника. Довіритель залишає платнику всі переваги з придбаного матеріалу. Відповідно до §§ 2430 – 2444 норми нового Цивільного кодексу порядку застосовуються відповідно до випадків, коли хтось за контрактом або відповідно до інших положень закону, щоб організувати це питання від імені іншого. За допомогою договору про посередництво посередник зобов'язується обговорити контракт із третьою стороною, і учасник зобов'язується сплатити комісію посереднику. Згідно з угодою про зобов'язання, уповноважений зобов'язується від імені головного постачальника залучити певну справу, і комісар зобов'язується виплатити йому винагороду. Ми хотіли б проаналізувати контракти з цієї групи договорів в одній з наших майбутніх статей.

Ключові слова: право, цивільне право, новий Цивільний кодекс, договір, розпорядчий договір, договір посередництва, договір зобов'язання.

К ДОГОВОРУ РАСПОРЯДИТЕЛЬНОГО ТИПА В ЧЕШСКОЙ РЕСПУБЛИКЕ РАСПОРЯДИТЕЛЬНЫЙ ДОГОВОР, ДОГОВОР ПОСРЕДНИЧЕСТВА, ДОГОВОР ОБЯЗАТЕЛЬСТВА

Аннотация. В данной статье концентрируем внимание на правовом регулировании договоров, которое в новом гражданском кодексе Чешской Республики относится к разделу «Обязательства договоров распорядительного типа». По распорядительному договору заказчик обязуется приобрести заказ у заказчика. Доверитель оставляет плательщику все преимущества из приобретенного материала. Согласно §§ 2430 – 2444 нормы нового Гражданского кодекса порядке применяются соответственно к случаям, когда кто-то по контракту или согласно другим положениям закона, чтобы организовать этот вопрос от имени другого. С помощью договора о посредничестве посредник обязуется обсудить контракт с третьей стороной, и участник обязуется уплатить комиссию посреднику. Согласно договору об обязательствах, уполномоченный обязуется от имени главного поставщика привлечь определенное дело, и комиссар обязуется выплатить ему вознаграждение. Мы хотели бы проанализировать контракты с этой группы договоров в одной из наших будущих статей.

Ключевые слова: право, гражданское право, новый Гражданский кодекс, договор, распорядительный договор, договор посредничества, договор обязательства.

TO CONTRACTS OF MANDATE TYPE IN CZECH REPUBLIC MANDATE AGREEMENT, BROKERAGE CONTRACT, COMMISSION AGENT'S CONTRACT

Summary. In this contribution we are focusing about the legal regulation of the contracts, which belong in the new Czech Civil Code to the group called Obligations arising from mandate-type contracts. By a Mandate Agreement a mandatary undertakes to arrange a matter for the mandator. A mandatary shall relinquish all revenue of the arranged matter to the mandator. The provisions of Sections 2430 through 2444 new Civil Code on Mandate Agreement also apply, with the necessary modifications, to cases where a person has a duty arising from a contract or other statutory provisions to arrange a matter on the account of another. The purpose of the new legislation, contained in the Civil Code, was to remove the duality of the civil-law Mandate Contract and the business contractual obligation of Mandate and to introduce a single contractual type, corresponding to the so-called standard conception of legal regulation of the Mandate Contract. By a Brokerage Contract a broker undertakes to arrange the conclusion of a contract between the client and a third person and a client undertakes to pay the broker a commission. This type of contract replaces the legal regulation, which the (former) Civil Code defined in the provisions of Sections 737 through 741 as a Agreement on arranging for sale of a thing. The impulse for the approval of this type of private contract was in essence the legal regulation of the (already abolished) Commercial Code according to the provisions of Sections 642 through 651. By a Commission Agent's Contract the commission agent undertakes to arrange for the principal to his account in his own name a particular matter and the principal undertakes to pay him the reward. The status of this contract is in the new Czech Civil Code reflected with some modifications from the previous civil-law regulation. An inspirational source of knowledge was also the legal regulation of a Mandate Agreement, contained in the Commercial Code according to the provisions of Sections 577 through 590, because it corresponded to so-called European standards in the framework generally binding legislation in private (obligational) law. Other agreements from this group of contracts we want to deal in some of our future contributions.

Key words: law, civil law, new Civil Code, contract, Mandate Agreement, Brokerage Contract, Commission Agent's Contract.